

OD VAVILONA DO NOVOG JERUSALIMA

ALONZO T. JONES

**EKUMENIZAM I BIBLIJSKA
EKLEZIOLOGIJA
1.DEO**

Naslov originala:

**FROM BABYLON
TO**

NEW JERUSALEM

By Alonzo T. Jones

ECUMENISM AND BIBLICAL ECCLESIOLOGY

VOLUME I

Prevedeno sa reprinta u izdanju:

Restoration Ministries

P.O. Box 23, Knockpatrick

Manchester, Jamaica W.I.

Phone (876) 904-7392 or 904-9326

Prevod

Dragoslav Kresac

Od Vavilona do novog Jerusalima

1. Poreklo Vavilona

Vavilon je prisutan kroz celu Bibliju od početka do kraja. U načelima, u duhu kao i u razvoju se vidi da se radi o jednom te istom Vavilonu. Iako se na površini čini da je reč o dva Vavilona, zapravo se ponavlja ista pojava: manifestacija istog Vavilona na dva načina. Tako dakle Vavilon – i drevni i onaj drugi – samo su produkt, a sile koje stoje iza nje su pravi Vavilon.

Tako je Vavilon produkt delovanja spiritualnih i intelektualnih snaga prirodnog sveta. Ovo je dakle izvor svega što je izraslo u Vavilon: ovde u ovim snagama i njihovom delovanju otkrivamo realni Vavilon.

Važno je zapaziti činjenicu koju večno Božansko otkrivenje vezuje uz poslednji Vavilon: Tajna (misterija). Ova karakteristika je potpuno prikladna, i obeležava Vavilon tokom cele istorije, od nastanka do Vavilona poslednjih dana: Vavilon moramo uvek posmatrati u svetlu ove reči.

Počnimo dakle sa poreklom Vavilona:

„A bijaše na cijeloj zemlji jedan jezik i jednake riječi. A kad otidoše od istoka, nadoše ravnicu u zemlji Senarskoj, i naseliše se ondje. Pa rekoše među sobom: hajde da pravimo ploče i da ih u vatri pečemo. I bjehu im opeke mjesto kamena i smola zemljana mjesto kreča. Poslije rekoše: hajde da saznamo grad i kulu, kojoj će vrh biti do neba, da stečemo sebi ime, da se ne bismo rasijali po zemlji.” (1.Mojsijeva 11:1-4)

Prvi element poduhvata izgradnje Vavilona je **ponos** - *da stečemo sebi ime*. Ima još jednu karakteristiku koja je prati sve vreme: **ženskog je roda**. (Engleski na kome je pisana ova knjiga, istovetno sa hebrejskim i grčkim razlikuje muški, ženski i srednji rod. *prim. prev.*) Iz kasnijeg razvoja se vidi ta ponositost: *„Evo mene na tebe, ponositi(a)”*. *“Koliko se proslavi”*. (Jeremija 51:31-32, Otkrivenje 18:7)

Ova ponositost je beskrajno sebična i isključiva: *„ja sam, i nema druge osim mene”* (Isaija 47:8,10). Ova ponositost se prvenstveno manifestuje kao protivljenje Bogu: *“jer se je suprot Gospodu uznosio(la)”* (Jeremija 50:29). Ova karakteristika je bila prisutna od početka. Na obali Eufrata je tokom iskopavanja nađen

izveštaj o izgradnji kule i pometnji jezika. Izveštaj sadrži sledeći tekst: **„Vavilon je bezumno potonuo u greh, i staro i mlado se skupilo na brdu. Nasilno su se suprotstavili Njemu.“**

Druga karakteristika je bila centralizacija: **da se ne bismo rasijali po zemlji.** Cilj centralizacije je bio „dominacija“ nad drugima. Mada se centralizacija i dominacija nisu razvile u punoj meri zbog pometnje jezika i rasipanja, i dalje je opstao ponos i ambiciozni duh centralizacije i dominacije:

Tako je Vavilon u dolini senarskoj mesto osnivanja prvog carstva: carske sile države, kraljevstva i imperije.

„Hus rodi i Nevroda (Nimrod); a on prvi bi silan na zemlji.“
“A početak carstvu njegovu bješe Vavilon i Oreh i Arhad i Halani u zemlji Senaru.” (1.Mojsijeva 10:8,10)

Sve ovo se zbivalo u duhu ponositosti **“jer se je suprot Gospodu uznosio(la)”** koja se **„nasilno suprotstavila Njemu“**. Pre Nevroda ni jedan vladar nije pretendovao na „carsku“ titulu, i počasti. Boga su smatrali za cara, a oni su bili samo Božji „upravitelji“. Ova činjenica jasno otkriva da je to bilo doba kada su ljudi još priznali Boga za Cara i Suverenog vladara. Pošto to doba nije još potpuno prošlo, idolopoklonici se još nisu u tolikoj meri udaljili od Boga, da bi se neko usudio da prigrabi sebi carsku titulu, i da pretenduje na carske počasti. Ali Nimrod je bio dovoljno odvažan da to učini, i bio je prvi čovek na svetu koji je to uradio.

Značenje Nimrodovog imena je: „pobunjenik, oholi buntovnik“ ili „izuzetno bezbožni pobunjenik“. Svoju vlast je proširio i na religiju, i sve svoje podanike je naterao da prihvate idolopokloničku religiju, diktiranu s njegove strane. Izraz **„Bješe dobar lovac pred Gospodom”** upućuje na to da je lovio ljude, proganjao ih je i prisiljavao da se pokore njegovom autoritetu i njegovoj religiji, u kojoj je on bog. Spurrel shodno tome ovako prevodi taj odlomak: **„Bio je nasilni tiranin u očima Jehove“.**

On je prvi uspostavio organizovani poredak, carstvo to jest centralizovanu državnu vlast. Posle potopa su ljudi pored roditeljskog autoriteta jedino znali za vlast nad sobom – samokontrolu. Društvo je postojalo, ali o državnom uređenju ne možemo govoriti. I zemlja je bila slobodna za sve, bez teritorijalnih granica. Kako je usledilo odvajanje

od Boga, usledilo je idolopoklonstvo, gubitak samokontrole, nasilje i ugnjetavanje drugih.

„Time što je Nimrod uspostavio svoju carevinu, ceo svet je ušao u novo istorijsko doba. Njegova vladavina je uvela u svet novi poredak, koji definiše odnos između vladara i podanika. Autoritet predašnjih vladara se temeljio na bratskoj osnovi, i dužnost poglavice je zasnovana na roditeljskoj kontroli. Nasuprot tome, Nimrod je zagospodario teritorijama, i hteo je da vlada nad svima koji žive na toj teritoriji – bez obzira na ličnu povezanost. Do tada se društvo sastojalo od plemena – velikih porodica – ali je sada osnovana nacija, politički entitet – država. Politička i socijalna istorija sveta se od ovog trenutka menja i dolazi do razlaza.“

Teritorija Vavilona, Oreha, Arhada i Halanija je „***početak carstvu njegovu***“, ovo je međutim preraslo u imperiju koja je zahvatila veći deo Mesopotamije. „***Iz te zemlje izade Asur, i sazida Nineviju i Rovot grad i Halah, i Dasem između Ninevije i Halaha; to je grad velik.***” (1.Mojsijeva 10:11-12). Dakle Nimrod je u Vavilonu osnovao državu, carstvo, i postavio model imperije za svetsku dominaciju.

Posle Nimrodove smrti je njegova imperija pala, ali je ostavljen prostor drugima da ponove stvaranje imperije po istom modelu – počev od Ura, Ahada, Elama preko Egipta i Asirije, pa do velikog Navuhodonosorovog Vavilona, koji je do savršenstva razvio ideologiju svetskog ponosa, svetske imperije, svetske sile i svetske slave. (Danilo 4). Iako su se imena menjala, u duhu i praksi je suština ostala ista, jer „***Kako se slomi i skrši malj cijele zemlje***”, „***Koja je ljuto bila narode bez prestanka***” toliko da je postala „***najljući između naroda***”. (Jeremija 50:23, Isaija 14:6, Jezekilj 30:11). Sve ovo je karakterisalo i Vavilonsku religiju, koja se i dalje suprotila Bogu. (Danilo 3).

2. Dva vavilona

Biblijski Vavilon – „***Tajna***“, „***Vavilon veliki***“ – je delovanje spiritualnih i intelektualnih snaga prirodnog sveta. Otvoreni, svima vidljivi Vavilon je produkt delovanja ovih sila. Vavilon na obali Eufrata je bio delo slobodnog i bezgraničnog delovanja ovih sila. A Vavilon iz 17.poglavlja Otkrivenja je rezultat delovanja ovih istih sila, koji sada drugi put deluju u najširem mogućem krugu. Primer Vavilona na obali Eufrata svedoči na šta su sve spremne ove sile: svakom budućem

naraštaju pruža važnu pouku, pogotovo naraštaju u danima poslednjeg Vavilona.

Sile sadašnjeg Vavilona nikada neće moći nadmašiti Vavilon na obali Eufrata – Navuhodonosorov Vavilon. Tu je njihova moć dostigla vrhunac, i manifestovao se limit njihove svetske ambicije, njihovih sposobnosti, i njihovog napora. „*Ures carstvima*“ (Isaija 13:19) i „*gospoda carstvima*“ (Isaija 47:5); „*kuća nastojnička*“ (Isaija 14:4), zlatna imperija svih vremena (Danilo 2:38-43).

Važio je za ukras sveta, i neke Vavilonske građevine su svrstane u sedam svetskih čuda. Kao centar svetske nauke, umetnosti i arhitekture imao je potencijal da izgradi visoko razvijenu civilizaciju, i da distigne najveću svetsku slavu.

Svojom silom je pokorio ceo tadašnji poznati svet – sve kraljevine i narode je podredio svojoj vlasti. Po obliku vladavine je praktikovala imperijalnu vlast svetskih razmera, dok su lokalni kraljevi i države imale unutrašnju samoupravu, i vodile su svoja unutrašnja pitanja ali su morali da priznaju najvišu vlast Vavilona. (Jeremija 27:11).

Svaki narod koji je odbio da se dobrovoljno pokori vlasti Vavilonske imperije, bio je napadnut, pokoren i odveden u ropstvo, ili naseljen po kolonijama u okviru carstva. Ni jedan narod ni jedna vlast nije opstala, osim ako se potčinila vrhovnoj vlasti Vavilona. (2.Carevima 24, Jezekilj 1:1,3). Kraljevi pokorenih država su povremeno bili u obavezi da se pojave u Vavilonu, gde su na državnim sednicama sedeli levo i desno od izdignutog prestola Vavilonskog cara. (Jeremija 52:32).

Uprava Vavilona je bila apsolutistička, gde se sprovodila lična volja vladara, a ne zakoni: Svu vlast je uzela u svoje ruke i isključila je mogućnost bilo kakvog spolnog uticaja na vlast. (Danilo 3:13-15). Priroda njene vlasti se može opisati kao veliki svetski imperijalni despotizam. Bila je „*malj cijele zemlje*“, „*Koja je ljuto bila narode bez prestanka*“ (Jeremija 50:23, Isaija 14:6), „*kuća nastojnička*“, „*najljući (najnemilosrdniji) između naroda*“ (Jezekilj 30:10-11).

Naziv „zlatni grad“ ne upućuje samo na bogatstvo i veličanstvenost grada. Upućuje i na pohlepu Vavilona za zlatom, kao i na neprestane aktivnosti sticanja zlata da bi se ta pohlepa umirila. Kuća podanička koja je samo uzimala danak. (Isaija 14:4). Ova pohlepa nikad

nije zadovoljena velikim količinama zlata, i kad god se pružila prilika da se domogne još zlata, nije se smirila dok nije prigrabila to zlato.

Kada je Jezeckija bio car Judin, razboleo se na smrt, ali ga je Bog izlečio. Bog je prižio dokaz izlečenja vrativši senku na sunčanom satu za deset podeoka. Vavilonjani su bili odlični poznavaoци astronomije, i zapazili su neobično kretanje sunca. Istraživanjem su došli do zaključka da je uzrok ove pojave u Jerusalimu. Vavionski car je poslao svoje predstavnike u posetu Jezeckiji sa čestitkama za ozdravljenje, i takođe da se sazna uzrok natprirodne pojave. Jezeckija je bio opijen pažnjom Vavilona, i umesto da im ispriča kakvo je čudo učinio Bog Izrailjev, pokazao je gostima bogatstvo i slavu svog kraljevstva.

„I Jezeckija se obradova tome, i pokaza im sve riznice svoje, srebro i zlato i mirise, i najbolje ulje, i kuću gdje mu bješe oružje, i što se god nalažale u riznicama njegovijem, ne osta ništa da im ne pokaza Jezeckija u kući svojoj i u svemu gospodstvu svom“ (Isaija 39:2)

Posle ovog događaja Isaija je posetio Jezeckiju i pitao je ko su bili njegovi gosti, i šta su videli. Jezeckija je ispričao ko su bili ovi ljudi, i odakle su došli i dodao je:

„...vidjeli su sve što ima u mom dvoru; nije ostalo ništa u riznicama mojim da im nijesam pokazao.“ (Isaija 39:4)

Isaija je dobro poznao pomenuti karakter Vavilona i odgovorio je sledeće: ***„Evo doći će vrijeme kad će se odnijeti u Vavilon sve što ima u kući tvojoj, i što su sabirali oci tvoji do danas, neće ostati ništa, veli Gospod.“*** (2.Carevima 20:17). Vavilonjani su preko sto godina držali na oku ovo blago, sve dok ga nisu odneli u Vavilon.

Sve što je važno za drevni Vavilon, još više se odnosi na današnji. Činioci od kojih se sastoji Vavilon iz Otkrivenja 17 su identični u duhu i principima, i deluju potpuno identično kao i sile u Navuhodonosorovom Vavilonu.

Upravna vlast iz Otkrivenja 17 koja će nastati od „zveri“ i „nemoralne žene“, biće univerzalna svetska sila koja će dominirati nad svim narodima, i koja će se ujediniti i podrediti jednoj svetovnoj crkvi svetskih razmera. I kada ova internacionalna vlast koja bude formirana, u sebi će nositi obećanje i potencijal, da ovaj poslednji Vavilon u potpunosti krene stopama drevnog Vavilona.

Kada se uspostavi bilo kakav međunarodni parlament, otvoriće se vrata i pripremiće se put za stvaranje svetske vlade koja neće biti

zasnovana na pravu, nego na volji; stvarajući apsolutistički sistem svetskih razmera, dozvoljavajući da na čelu ove međunarodne vlade stoji jedan čovek.

A Rimokatolička crkva sa papom i kardinalima na čelu je na visokim prestolima u papskoj palati nastavila da praktikuje principe i formu drevnog Vavilona, gde su Vavilonski car i carevi-upravitelji sedeli na prestolima postavljenim u krug. Rimska crkva je takođe čuvena po još jednoj nasleđenoj osobini drevnog Vavilona – ogromnom pohlepmo za zlatom.

U trinaestom veku je Robert, biskup Linkolna u prisustvu pape Inocentija četvrtog izrekao ovu snažnu istinu:

„O taj novac. Novac. Šta sve može da se postigne sa njim. Pogotovo na Rimskom dvoru“

U četrnaestom veku je opat od Usperga ukorio metode kojima je papa Jovan XX (dvadesetdrugi) prikupljao novac rečima:

„Raduj se Vatikan! Sva blaga su ti na raspolaganju... I samoga Boga bi prodao za zlato.“

U vreme dvostruke vladavine pape Bonifacija IX i Klementa VII, doktori (profesori) univerziteta u Parizu su o njima izjavili sledeće:

„Religija je za njih zlatni rudnik, koji žele da isprazne do poslednjeg sloja.“

A u šesnaestom veku je Saksonski grof Džordž na saboru u Vormsu javno ukorio Rimsku crkvu zbog njenih greha i pohlepe:

„Bez trunke srama jure samo jednu stvar: novac, novac.“

Tako je i danas i tako će ostati do kraja. I da li postoji danas „organizovana“ crkva na svetu, koja je po pitanju Vavilonske polepe za zlatom slična „majci“, pronalazi razna rešenja da iznuđuje novac, novac i novac, i nikada se ne zadovoljava? O! Sada sve žurno ide ka poslednjem Vavilonu, i ceo svet je sazreo za to: Ali ***ovoga puta*** dolazi poslednji Vavilon, i ovo će biti ***svršetak za sva vremena svemu što je Vavilon*** i svim ***elementima Vavilona***. (Otkrivenje 18:21)

Hvala Bogu, što će brzo doći!

3. Pad Vavilona

Vavilon nije bio samo veliki centar uprave tadašnjeg sveta, nego i ***duhovni*** – naučni, obrazovni i intelektualni. Tamo je bio veliki svetski univerzitet, pod pokroviteljstvom cara Navuhodonosora. Po njegovom

naređenju su u podređenim kraljevstvima vršeni fizički i mentalni testovi i mladići sa najboljim rezultatima su odvođeni na školovanje na Vavilonski univerzitet. (Danilo 1:3-5). Ovo je naravno rađeno sa namerom unificiranja celog sveta u to što je Vavilon.

Ali ovo obrazovanje je bilo Vavilonsko – ili svetskog karaktera. Pružalo je i određenu količinu vrednog i praktičnog znanja, uporedo se učila i magija, astrologija, čarobnjaštvo, prizivanje mrtvih, gatanje po zvezdama, mesečne prognoze, bacanje čini i proricanje budućnosti, i to pod velom nauke i filozofije. To su bili „posebni mudraci“ kojima su svi morali da se poklone. Sve ovo nije moglo da doprinese nečemu dobrom, jer nije sadržalo ništa podobno za razvoj **karaktera**.

Sve što je mogao ovaj da prikaže je vrhunac njegovog proizvoda opisan u sledećem događaju:

„Car Valtasar učini veliku gozbu tisući knezova svojih, i pijaše vino pred tisućom njih. Napiv se vina Valtasar zapovjedi da se donesu sudovi zlatni i srebrni, koje bješe odnio Navuhodonosor otac mu iz crkve Jerusalimske, da iz njih piju car i knezovi mu, i žene njegove i inoče njegove. I donesoše zlatne sudove koje bjehu odnijeli iz crkve doma Gospodnjega u Jerusalimu, i pijahu iz njih car i knezovi njegovi, žene njegove i inoče njegove; Pijahu vino, i hvaljahu bogove zlatne i srebrne i mjedene i drvene i kamene. U taj čas izidoše prsti ruke čovječije, i pisahu prema svijetnjaku po okrečenom zidu od carskoga dvora, i car vidje ruku koja pišaše. Tada se promijeni lice caru, i misli ga njegove uznemiriše, i pojas se oko njega raspasa i koljena mu udarahu jedno o drugo. Povika car iza glasa, te dovedoše zvjezdare, Haldeje i gatare; i progovori car i reče mudracima Vavilonskim: ko pročitá ovo pismo i kaže mi što znači, onaj će se obući u skerlet, i nosiće zlatnu verižicu o vratu, i biće treći gospodar u carstvu. Tada pristupiše svi mudraci carevi; ali ne mogoše pročitati pisma niti kazati caru što znači.“ (Danilo 5:1-8).

Ni jedan mudrac nije znao da da objašnjenje, svi su zanemeli zajedno sa carem. Na kraju su našli Danila i doveli ga pred cara. A Danilo im je rekao sledeće:

„a pismo ću ja pročitati caru i kazati što znači.“ (17.stih)

Pre nego što je i jednu reč pročitao sa zida, podsetio je cara na neke njemu dobro poznate činjenice:

„Care, Bog višnji dade carstvo veličinu i slavu i čast Navuhodonosoru ocu tvojemu... Ali kada mu se podiže srce i duh mu se posili u oholosti, bi smetnut s carskoga prijestola svojega, i uzeše mu slavu... I bi prognan između ljudi... dokle pozna da Bog višnji vlada carstvom ljudskim, i koga hoće postavlja nad njim.“ (18,20,21)

„A ti, Valtasare, sine njegov, nijesi ponizio srca svojega premda si znao sve ovo. Nego si se podigao na Gospoda nebeskoga, i sudove doma njegova donesoše preda te, i piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inoče tvoje, i ti hvali bogove srebrne i zlatne, mjedene, gvozdene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju niti razumi. Zato od njega bi poslana ruka i ovo pismo bi napisano.“ (22-24)

Dok su Navuhodonosor, njegov sin i sin njegovog sina marljivo promovisali i uzdizali obrazovanje Vavilona na vrhuncu slave – istovremeno je i njima i svim građanima Vavilona promovisano jedno daleko bolje obrazovanje – pravo obrazovanje. A ovo pravo i daleko bolje obrazovanje je bilo **poznanje Boga**.

Kada su Danila i njegova tri brata odveli u Vavilon i poslali na tamošnji univerzitet, oni su ostali verni poznanju Boga. (Danilo 1:8-16). Posle trogodišnjih studija, na ispitu car Navuhodonosor *„nađe da su deset puta bolji od svih vrača i zvjezdara što ih bješe u svemu carstvu njegovu.“* (Danilo 1:20). Moguće da su mudraci bili isti oni čarobnjaci, sagovornici mrtvih, astrolozi itd. koji su obučavali ove mladiće. Posle rigoroznih ispita su se ovi mladići našli *„deset puta bolji“* od ostalih. To znači da su oni imali deset puta veće znanje od njihovih Vavilonskih učitelja.

Ova činjenica je dokaz, da je obrazovanje koje potiče od Boga, kroz Božju Reč i poznanje Boga deset puta bolje od onoga što je Vavilon ikada mogao da ponudi. Ovaj događaj je zabeležen za večni nauk, kao dokaz da je znanje koje dolazi od Boga, kroz Božju Reč, i da je znanje nadahnuto Božjim Duhom, deset puta vrednije od bilo koje svetske nauke. I ovu veliku istinu treba u današnjem Vavilonu prihvatiti, održati, propovedati i uzdići, isto onako kako se dogodilo u danima Danila i Navuhodonosora.

Današnji sistem obrazovanja je skoro u istoj meri Vavilonski kao u prošlosti, samo se još nije toliko razvio. Danas se ne veruje u važnost podučavanja poznanja Boga, mnogo više se veruje u važnost

svetovne edukacije. Ako i dozvole učenje o Bogu u sistemu obrazovanja, to se čini isključivo kao dodatak svetskom sistemu obrazovanja, pa se čak podređuje svetskom obrazovanju. Božja Reč – Biblija – nije priznata kao udžbenik. Gde dobije mesto u obrazovanju, to dobija samo kao sekundarna knjiga u odnosu na svetske knjige.

Naravno, sve je ovo prirodno u svetskom sistemu obrazovanja. Ovo se odnosi i na crkveno obrazovanje, čak i u crkvama, koje istovremeno glasno govore: „**Božja Reč, celovita Božja Reč, i ništa osim nje, samo Božja Reč!**“ Paganska i bezbožna literatura uživa prednost u odnosu na Božju Reč – i to na maternjem jeziku! Nema denominacije na svetu, koja Bibliju posmatra kao knjigu pogodnu za istinsko obrazovanje: a takva pogotovo ne postoji, koja Bibliju postavlja na najprestižnije mesto, kao jedini izvor, koji je od svih ostalih knjiga podesniji za obrazovanje i vođenje ljudi. A Biblija je zaista jedina takva knjiga, i sa pravom joj pripada odgovarajuće mesto u obrazovanju.

Ova knjiga je vaspitavala **utelovljenog** Isusa Hrista. Ona je vaspitala tri nepokolebljiva karaktera - Ananiju, Misaila i Azariju – koji su u kriznim trenucima istrajali i prekršili carevu zapovest, i zauvek utvrdili istinu. (Danilo 3:14-18,28). Ona je vaspitala i Danila, koji je čvrsto stajao u mnogim kriznim situacijama svog vremena, i bio svetlost istine za sva vremena. Gde god da se Bibliji dodeli ovakva uloga, rezultati će biti isti, **bez obzira u kom veku to bilo**.

I kada je svesno odbacio ovu edukaciju, mladi car Valtasar sa svojim dvoranima, zastupnicima vavilonskog obrazovanja, **iste noći** je izgubio i Vavilon i svoj život, dok je Danilo, zastupnik prave istinske edukacije čvrsto stajao u punoj sigurnosti usred ratne buke do potpunog pada. Isto će se desiti i u današnjem Vavilonu.

Biće prisutni **oni**, koji će uzdizati Reč Božju i Duh Božji sa silom na Njima pripadajuće mesto, i oni će raspolagati poznavanjem Boga i iz toga proizlazećim karakterom. I dok će na velikom Vavilonskom banketu neki piti iz zlatnih pehara, **oni** će proklamovati reč Božju – „**Pade pade Vavilon veliki**“.

I kada će poslednji veliki grad Vavilon **sa hukom biti bačen, i neće se više naći, oni** će čvrsto stajati u potpunoj sigurnosti usred strašne ratne huke pada, i na kraju će se podići i vladati doveka.

4. Car Vavilona

U ovoj studiji se vidi, da je stvarni Biblijski Vavilon uvek **tajna** (misterija): i nastaje radom nevidljivih sila prirodnog sveta - spiritualnih i intelektualnih: i da je vidljivi Vavilon, kako onaj na obali Eufrata, tako i onaj iz Otkrivenja 17. i 18. glave kulminacija zajedničkog delovanja ovih sila. Ova studija otkriva istinu toliko jasno, da je niko ne može poreći. Ova studija je o **Caru Vavilona**.

U 13. i 14. poglavlju knjige proroka Isaije čitamo o **bremenu Vavilona** – ovde je reč o padu drevnog i savremenog Vavilona. U delu koji govori o padu poslednjeg Vavilona, značajno mesto zauzima „**car Vavilona**“. Činjenica da nalazimo cara Vavilona kod uspona i pada finalnog Vavilona govori, da će car Vavilona opstati do kraja, kako u vremenu Biblijskog Vavilona, tako i do finalnog pada.

Ovaj opis ga prikazuje, da bude prepoznatljiv kada bude na vrhuncu svoje vladavine.

On je, „**tlačitelj**“

On je vladar „**koja je ljuto bila narode bez prestanka, i gnjevno vladala nad narodima, i gonila nemilice.**“

„**to li je onaj koji je tresao zemlju, koji je drmao carstva**“

„**Koji je vasiljenu obraćao u pustinju, i gradove njezine raskopavao**“

I koji „**roblje svoje nije otpuštao kući**“.

U središtu ovih reči koje opisuju „cara Vavilona“, krenula je sledeća bujica reči:

„**Kako pade s neba, zvijezdo danice (U nekim prevodima: Lucifer), kćeri zorina? kako se obori na zemlju koji si gazio narode? A govorio si u srcu svom: izaći ću na nebo, više zvijezda Božijih podignuću prijesto svoj, i sješću na gori zornoj na strani sjevernoj; Izaći ću u visine nad oblake, izjednačiću se s Višnjim. A ti se u pakao svrže, u dubinu grobnu.**“ (Isaija 14:4-17)

Ovo je dakle car Vavilona po opisu Biblije! Ovo potvrđuju i druge povezane činjenice.

Dok je Vavilon na obali Eufrata bio ostvarenje **svega** što čini vlade, države i imperije – vrhunac vladavine „slave kraljevstava“, i **svega** što je kroz obrazovanje, umetnost i modu načinio „**damu kraljevstava**“, postojao je još jedan grad, koji je u izvesnom smislu takođe odneo jednu palmu, ilustrujući pritom jednu veliku istinu. Ovaj

grad je bio Tir - u svoje vreme je važio za kraljicu svetske trgovine i svetske ekonomije.

Tir je bio „savršen u lepoti“, „grad ovenčan“, „bješe trg narodima“, „koji trguje s narodima na mnogim ostrvima“, „čiji trgovci bjehu knezovi, i prekupci slavni na zemlji“. „Sve lađe morske i lađari bijahu u tebi trgujući s tobom“ i „mnogih ostrva trgovina bijaše u tvojim rukama“. Trgovina Tira je bila neprestani svetski vašar. O ovome čitamo u Isaija 23.poglavlju i Jezekilj 27.poglavlju. A o „**caru**“ koji je predvodio ovu trgovinu svetskih razmera u duhu poslovnog ponosa, **ovako veli Gospod Gospod:**

„Ti si pečat savršenstva, pun si mudrosti, i sasvijem si lijep. Bio si u Edemu vrtu Božjem; pokrivalo te je svako drago kamenje: sarad, topaz, dijamant, hrisolit, onih, jaspid, safir, karbunkul, smaragd i zlato; onaj dan kad si se rodio (originalni tekst: kad si stvoren) načinjeni ti biše bubnji tvoji i svirale. Ti si bio heruvim, pomazan da zaklanjaš; i ja te postavih; ti bješe na svetoj gori Božijoj, hođaše posred kamenja ognjenoga. Savršen bješe na putovima svojim od dana kad se rodi dokle se ne nađe bezakonje na tebi.“ (Jezekilj 28:12-15).

Svemu što objedinjuje svetsku trgovinu, ponos sveta, svetsku grandioznost, svetsku slavu, svetsku vlast, što je ispunjenje simbolisano Vavilonom, sotona je car. On je car Biblijskog Vavilona.

Ova istina je potvrđena i u priči o finalnom Vavilonu – Vavilonu iz Otkrivenja 17. i 18.poglavlja. Ovaj finalni Vavilon čini divlji savez, sačinjen od divlje zveri i divlje žene – gde žena jaše zver. Ova zver je svoj presto, silu i autoritet dobila od „**aždaje**“ (zmije). I tako presto sila i autoritet pripadaju samoj „**aždaji**“. (Otkrivenje 13:2). A aždaja je „**stara zmija, koja se zove đavo i sotona, koja vara sav vasioni svijet**“. (Otkrivenje 12:9, 20:2).

U ovom savezu sačinjenom od divlje zveri i divlje žene, žena je elemenat koji inspiriše, kontroliše, vodi i vlada, jer **ona** jaše zver. I zato vrlo verovatno na njenom čelu je napisana karakteristika ovog saveza. – „**tajna, Vavilon veliki**“.

I pošto je sotona taj koji daje silu i moć ovom savezu žene i zveri koju jaše, pošto ovaj savez sačinjava finalni Vavilon, to je još jedna činjenica koja potvrđuje da je car Biblijskog Vavilona sam **sotona**. Pošto je Vavilon oduvek bio „**tajna**“, pa čak „**tajna bezakonja**“,

onda je veoma jasno da **car ove tajne** ne može biti niko drugi, samo **sotona**.

Biblijski Vavilon je kulminacija delovanja spiritualnih i intelektualnih sila prirodnog sveta: koje Pismo uvek opisuje rečima i frazama „**svet**“, „**ovaj svet**“, „**sadašnji zli svet**“, čiji je „**knez**“ ili „**bog**“ koji je „**duh koji sad radi u sinovima protivljenja**“. (Jakov 4:4, 1.Jovanova 2:15-17, Jovan 14:30, 2.Korinćanima 4:3-4, Efescima 2:2, Dela 26:17-18). Pošto su ovo sotonske sile, sa sigurnošću možemo izvući zaključak, da je car Biblijskog Vavilona sam sotona.

Sledeća studija u ovoj temi će biti:

5. Izvan Vavilona

„**Tajna, Vavilon veliki**“ uvek nastaje nevidljivim inteligentnim silama prirodnog sveta. A car Vavilona je car ovih sila: „**upravitelj tame ovoga sveta**“, „**knez koji vlada u vjetru**“, „**duh koji sad radi u sinovima protivljenja**“ (Efescima 6:12, 2:2), „**knez ovoga sveta**“ – sotona. Potpuna manifestacija Vavilona je uvek krajnji produkt ovih sila, koje neumorno deluju u ostvarivanju svojih namera. Vavilon je uvek nasuprot Bogu: kao što je prirodno razmišljanje uvek nasuprot Bogu, „**jer se ne pokorava zakonu Božijemu niti može**“. (Rimljanima 8:7).

Ako dakle znamo od kojih elemenata se sastoji Vavilon, i ako znamo koji elementi i sile deluju da nastane Vavilon, onda je to dovoljna opomena svakome, ko želi da živi, da treba da zaobiđe Vavilon u svakoj fazi njenog razvoja. Naravno, ovi elementi i sile neprestano deluju, pa je Vavilon stalno prisutan na zemlji, u poslovima ljudi i sveta. Ali Vavilon, na koji Biblija revno upozorava je Vavilon na vrhuncu slave, koji vlada celim svetom, i drži pod centralizovanom vlašću i silom kako religijski tako i građanski život. Ovo postaje jasno svakome ko pažljivo pročita: Danilo 2-5, Isaija 13-14, Jeremija 50-51, i Otkrivenje 17-18.

U svetskoj istoriji Vavilon dva puta postiže svoj vrhunac slave i moći, i oba puta je taj vrhunac predznak njegovog potpunog urušavanja i pada. I kad se nađe na vrhuncu svoje slave i vlasti, i ponosno se šepuri, tada se najavljuje njegov pad, i tada se upućuje upozorenje svim ljudima, da žurno napuste Vavilon, i da ne sudeluju u njenim gresima, da ne bi izginuli prilikom njenog pada, jer je **gnjev Božji** na njemu.

Pročitajte sledeće tekstove: Jeremija 50:8, 41:6, uporedi sa Otkrivenje 14:8, 15:2-3, Danilo 5:2-5, sa Otkrivenje 17:3, 18:7-8, Isaija 47:7-11, i Jeremija 51:63-64, sa Otkrivenje 18:21.

Šta prema ovome zapravo znači napustiti Vavilon?

1. Ako Vavilon obuhvata ceo svet sa svim elementima i svim snagama, onda je sasvim jasno da napuštanje Vavilona znači napustiti svet.
2. Ako je Vavilon produkt onih sila, koje se sastoje od prirodnog načina razmišljanja, kao i duhovnih i intelektualnih sila prirodnog sveta, tada postaje jasno, da izaći iz Vavilona znači biti „izvan prirodnog“, biti izvan carstva prirodnog sveta. Čovek se u potpunoj slobodi odvajanja od prirodnog razmišljanja, kao i od sila i elemenata lažne duhovnosti, koja **se ne pokorava zakonu Božijemu niti može**.
3. Ako je Vavilon carstvo koje smo upoznali, i ako je sotona priznati „car Vavilona“, tada postaje jasno, da napustiti Vavilon znači napustiti sotoninu teritoriju, osloboditi se njegove vladavine i uticaja.

Iz ovih osnovnih istina vidimo da biti u Vavilonu ili izvan Vavilona ne podrazumeva lokaciju, naprotiv: u potpunoj meri zavisi od stanja – stanja duha, načina razmišljanja i stanja srca. Danilo i njegova tri druga su bili pozicionirani u Vavilonu. Ali njihovo stanje – u duhu, u umu i srcu: njihove misli, želje i ciljevi – su bili udaljeni od Vavilona kao nebo od zemlje. Dakle Danilo je fizički bio prisutan u Vavilonu do samog stravičnog pada. Njegovo duhovno stanje je bilo u tolikoj meri izvan Vavilona, da je prilikom stravične ratne huke bio izvan Vavilona, i toliko udaljen i uzvišen, da je uživao potpunu sigurnost. Ovo je dakle – i jedino ovo – primer, šta znači zauvek biti izvan Vavilona.

Iako je ova istina nedvosmislena, mnogi današnji propovednici jevanđelja koji pozivaju ljude da izađu iz Vavilona, ovu istinu vezuju za lokalitet a ne za duhovno stanje, i tako se **duhovni** problem spušta na telesni nivo. Oni govore – doduše tačno – da je Rimokatolička crkva Vavilon, i pozivaju ljude da hitno izađu odande, i da pređu u drugu crkvu, koja se zasniva na istim principima i funkcioniše po istom obrascu kao Rimska crkva. Tada se usuđuju da kažu ljudima „sad ste izašli iz Vavilona“

To je smešno, i bilo bi smešno da nije žalosno koliko se taj postupak ogrešio na duhovno i na večno u svom slepilu. Ljudi osnivaju crkve, koje se zasnivaju na istim principima, istom duhu i istoj praksi na kojoj se zasniva i Rimsko crkva, i potom glasno pozivaju: „Izađite iz nje, izađite iz nje.“ A u sledećem dahu ljubazno pozivaju: „dođite ovamo, dođite ovamo.“

To je samo lukavo crkveno delovanje, kada se osnuje „crkvena“ denominacija, koja je ista kao i sve druge „crkve“, pa uči ljude da je u Svetom Pismu žena simbol crkve, da je Vavilon majka crkva i njene ćerke – Rim i ostale „crkve“ – i pozva ljude iz svih tih „crkava“ i da dođu u „ovu crkvu“, ubeđujući ih da su time napustili Vavilon.

Pozvati ljude da napuste takozvanu „**opoganjenu**“ crkvu (Otkrivenje 14:4), pa ih uvesti u drugu, koja je ista, ako ne i gora od drugih; pa ih ubediti u varljivu priču, da se pripadnici njihove „crkve“ „**ne opoganje sa ženama**“ – kao da njihova „crkva“ nije žena – nije ništa drugo od lukavo osmišljene prevare i zbrke, što je obeležje Vavilona.

Istina je da Biblija **bilo koju** – u stvari **svaku** – od ljudi organizovanu „crkvu“ kategoriše kao **ženu**; stoga ih svrstava u Vavilon – „kod majke i kćeri“ – stoga su prljave, i napuštanje jedne i prelazak u drugu nije napuštanje Vavilona. Zato ponovimo opet, i upamtimo za sva vremena, da –

Biti izvan Vavilona nije uopšte stvar promene lokacije, nego samo potpuna promena stanja – stanja duha, misli i srca, od kvaliteta volje, želja, misli i ciljeva.

a) Vavilon uključuje „svet“, duh i elemente „sveta“. O tome Biblija piše:

„Ne ljubite svijeta ni što je na svijetu. Ako ko ljubi svijet, nema ljubavi očine u njemu. Jer sve što je na svijetu, tjelesna želja, i želja očiju, i ponos života, nije od oca, nego je od ovoga svijeta.“ (1.Jovanova 2:15-15)

„Preljubočinci i preljubočnice! ne znate li da je prijateljstvo ovoga svijeta neprijateljstvo Bogu? Jer koji hoće svijetu prijatelj da bude, neprijatelj Božij postaje.“ (Jakov 4:4)

Dakle, biti izvan Vavilona znači biti izvan sveta. To je čisto Hrišćanstvo koje je uspostavio Isus Hristos –

„Kad biste bili od svijeta, onda bi svijet svoje ljubio: a kako niste od svijeta, nego vas ja od svijeta izbrah, zato mrzi na vas svijet.“ (Jovan 15:19)

„Od svijeta njesu, kao ni ja što njesam od svijeta.“ (Jovan 17:14,16).

„...jer kao što je On i mi smo na svijetu ovom.“ (1.Jovanova 4:17)

b) Vavilon je carstvo delovanja sila, i aktivnosti prirodnog razmišljanja „sveta“. Biti izvan Vavilona znači biti izvan delokruga tih sila, i biti u **duhovnom načinu razmišljanja**, koje je Hristov način razmišljanja, koji je On doneo kao Božji dar, za koji imamo sledeći poziv:

„Jer ovo da se misli među vama što je i u Hristu Isusu.“ (1.Jovanova 5:20, Filibljanima 2:5-7)

c) Vavilon je carstvo i dominacija sotone „cara Vavilona.“ (Isaija 14:1-15) Dakle biti izvan Vavilona znači biti izvan sotoninog kraljevstva, dominacije i sile. Ovo je istina koja potiče iz starog večnog jevanđelja, na čije propovedanje je Hristos poslao Pavla:

„Izbavljajući te od naroda Jevrejskoga i od neznabožaca, kojima ću te poslati, Da im otvoriš oči da se obrate od tame k vidjelu i od oblasti sotonine k Bogu.“ (Dela 26:17-18).

Ovako i samo ovako može da se napusti Vavilon.

I na kraju: nikada ne smemo zaboraviti činjenicu, da jedino **„glas sa neba“** može pozvati ljude da izađu iz Vavilona. (Otkrivenje18:4). Istina je da ovaj glas sa neba dolazi preko ljudskih oruđa, ali ako ljudi ne prenose baš **„ovu“** vest, onda ne možemo govoriti o izlasku iz Vavilona. Ali ako neko čuje **„ovaj“** glas i odgovori na njega, tada je zaista izašao iz Vavilona, i to na takvu visinu, koja prevazilazi sve ovozemaljsko. Ovo je poziv na nebeske visine, u nebesko društvo, u nebesku Crkvu:

„Nego pristupiste k Sionskoj gori, i ka gradu Boga živoga, Jerusalimu nebeskome, i mnogijem hiljadama anđela, K saboru i crkvi prvorodnijeh koji su napisani na nebesima, i Bogu, sudiji sviju, i duhovima savršenijeh pravednika, I k Isusu, posredniku zavjeta novoga, i krvi kropljenja, koja bolje govori negoli Aveljeva.“ (Jevrejima 12:22-24).

Ovo je pravi način i značenje termina biti izvan Vavilona. Pažljivo slušajte i pratite uputstvo „**glas sa neba**“: „**izidite iz nje, narode moj**“.

6. Novi Jerusalem

Do sada smo proučavali Biblijski Vavilon. Videli smo šta znači biti izvan Vavilona. Ustanovili smo da samo „**glas sa neba**“ može bilo koga potpuno izvesti iz Vavilona. I kad ovaj glas sa neba pozove ljude da izađu iz Vavilona, on ih poziva na nebeska mesta, na nebeske stvari (misli), i nebesku zajednicu. Na taj način poziva iz zemaljskog, svetskog Vavilona u nebeski i božanski grad Jerusalem. U Bibliji se javljaju samo ova dva rodna grada:

1. „**Vavilon veliki, mati kurvama i mrzostima zemaljskima.**“

(Otkrivenje 17:5)

2. „**A gornji Jerusalem slobodna je, koji je mati svima nama.**“

(Galatima 2:26)

Kada je Bog u davna vremena pozvao svoj narod da izađe iz Vavilona, rekao je:

„Izidi iz njega, narode moj... pominjite Gospoda izdaleka, i Jerusalem neka vam je u srcu.“ (Jeremija 51:45-50)

I danas kada poziva svoj narod da izađe iz modernog, finalnog Vavilona, takođe govori „i Jerusalem neka vam je u srcu.“:

„Nego pristupiste k Sionskoj gori, i ka gradu Boga živoga, Jerusalemu nebeskome, i mnogijem hiljadama andela.“ (Jevrejima 12:22).

Jerusalem u Palestini je oduvek bio samo predlika Nebeskog Jerusalima. Gora Sion, sa svojim carem i prestolom slave, crkvom i sveštenstvom, službama i obredima, bila je samo senka Nebeskog Jerusalima, gde je prava gora Sion sa Carem i prestolom slave, crkvom i sveštenstvom, sužbama i obredima.

Drevni Vavilon nije imao mira dok nije osvojio Jerusalem i nije zaklonio značaj Jerusalima u svetu. Slepilo i bezakonje ljudi u starom Jerusalemu su značajno doprineli ostvarenju tog cilja.

Takođe i duhovni Vavilon nije imao mira dok nije osvojio i potpuno zaklonio značaj duhovnog nebeskog Jerusalima, i nije stao kao „grad večni“. Ostvarenju ovog opakog plana je takođe doprinelo duhovno slepilo naroda koji se izjašnjava kao narod pravog nebeskog

Jerusalima. U prošlosti je postojao jedan verni ostatak, koji – uprkos Vavilonskom uništavanju, ropstvu i progonstvu, i uprkos zaboravnošću naroda koji se izjašnjavao Božjim – nikada nije zaboravio Jerusalim.

Danilo u Vavilonskom ropstvu **„otide svojoj kući, gdje bijahu otvoreni prozori u njegovoj sobi prema Jerusalimu, i padaše na koljena svoja tri puta na dan i moljaše se i hvalu davaše Bogu svojemu kao što činjaše prije.“** (Danilo 6:10)

„Na vodama Vavilonskim sjedasmo i plakasmo opominjući se Siona. O vrbama sred njega vješasmo harfe svoje. Ondje iskahu koji nas zarobiše da pjevamo, i koji nas oboriše da se veselimo: pjevajte nam pjesmu Sionsku. Kako ćemo pjevati pjesmu Gospodnju u zemlji tuđoj? Ako zaboravim tebe, Jeruslime, neka me zaboravi desnica moja. Neka prione jezik moj za usta moja, ako tebe ne uspamtim, ako ne uzdržim Jerusalima svrh veselja svojega.“ (Psalam 137:1-6)

Slično se dešava i u vreme finalnog Vavilona. Oduvek je postojao jedan verni ostatak, koji se sećao Jerusalima i koji uprkos zlokobnoj magli koja se podiže iz Vavilonskog blata, nikada nije zaboravio na nebeski Jerusalim koji je mati svima nama.

Da je Božji narod (narod Jerusalima), kako u prošlosti, tako i danas bio tako postojan i veran u svojoj postojbini, kao ovaj verni ostatak u ropstvu u tuđini, nikada ne bi bili odvedeni u Vavilon, A Jerusalim bi doveka ostao u svojoj poziciji kao podsetnik na Božju slavu i na radost sveta.

Danas, kada je došlo vreme pripreme da svi jednom za svagda napustimo ovaj poslednji Vavilon, **kucnuo je čas** da se svako, ko zaista želi da napusti Vavilon, seti Jerusalima: tako iskreno, da sa dubokom iskrenošću može reći:

„Ako zaboravim tebe, Jeruslime, neka me zaboravi desnica moja. Neka prione jezik moj za usta moja, ako tebe ne uspamtim, ako ne uzdržim Jerusalima svrh veselja svojega.“ (Psalam 137:5-6)

Nebeski Jerusalim koji je slobodan i koji je majka svakom iskrenom Božjem detetu – taj Jerusalim je, i biće doveka jedini pravi Jerusalim. Istinski večni grad – **„grad Boga živoga“** (Jevrejima 12:22). To je grad Avrama, „prijatelja Božjeg“, i „oca vernih“, koji **„čekaše grad koji ima temelje, kojemu je zidar i tvorac Bog.“** (Jevrejima 11:10). Tu je prava gora Sinaj, gde je Bog pomazao svog Cara, na svojoj svetoj gori. (Psalam 2:6).

„Velik je Gospod i slavan veoma u gradu Boga našega, na svetoj gori svojoj. Prekrasna je visina, utjeha svoj zemlji gora Sion, na sjevernoj strani njezinoj grad cara velikoga. Bog u dvorima njegovijem zna se da je branič.“ (Psalam 48:1-3)

„Slavno kazuju za tebe, grade Božji!“ (Psalam 87:3). ***„I imaše zid veliki i visok“*** ***„I bješe građa zidova njegova jaspis“***. ***„I temelji zidova gradskih bijahu ukrašeni svakijem dragijem kamenjem.“*** ***„I grad zlato čisto, kao čisto staklo.“*** ***„Svaka vrata bijahu od jednoga zrna bisera: i ulice gradske bijahu zlato čisto, kao staklo presvijetlo.“*** ***„I prijestol Božij i jagnjetov biće u njemu“*** odakle izvire reka života ***„bistra kao kristal“***, njegovi ***„potoci vesele grad Božji, sveti stan višnjega.“*** (Otkrivenje 21, Psalam 46:4) ***„I imaše slavu Božiju... i žižak je njegov jagnje.“*** (Otkrivenje 21:11, 23)

„I narodi koji su spaseni hodiće u vidjelu njegovu, i carevi zemaljski donijeće slavu i čast svoju u njega... I gledaće lice njegovo, i ime njegovo biće na čelima njihovima.“ (Otkrivenje 21:24, 22:4, 2.Mojsijeva 33:19, 34:5-7).

„I noći tamo neće biti, i neće potrebovati vidjela od žiška, ni vidjela sunčanoga, jer će ih obasjavati Gospod Bog, i carovaće va vijek vijeka.“ (Otkrivenje 22:5).

Tamo su i neizbrojive vojske anđela. Tamo je skupština svetih bića univerzuma, i crkva prvorodenih koji su upisani na nebu. Tamo je Bog, najmilostiviji Sudija svih. Tamo su potpuno opravdane duše. Tamo je Isus, posrednik novog zaveta, ***„i krv kropljenja, koja bolje govori negoli Aveljeva.“*** (Jevrejima 12:22-24). Tamo su nebeski saradnici i pomagači dostupni u nebeskom Jerusalmu, i stoje na raspolaganju svima onima koje je pozvao glas sa neba, da izađu iz Vavilona, koja je mati bludnicama i mrzostima zemaljskim.

Ovo je samo mali deo onoga što se može reći za Božji grad, nebeski Jerusalm. O ovom Jerusalmu treba da razmišljaju svi koji žele da izađu iz Vavilona, da spasu svoje duše od gnjeva Božjeg, koji zauvek okružuje spomenuti zli grad.

„Bježite iz Vavilona... pominjite Gospoda izdaleka, i Jerusalm neka vam je u srcu.“ (Jeremija 51:6,50)

7. Sažetak

Priča o Vavilonu zauzima izuzetno mesto u Svetom Pismu. Studija u ovoj brošuri „Od Vavilona do Novog Jerusalima“ otkriva Biblijski Vavilon: šta je on zapravo, kao i ropstvo i oslobađanje Božjeg naroda iz Vavilona u Novi Jerusalim.

Studija u ovoj brošuri je samo osnova za sledeću brošuru iz ove serije „**Najuzvišeniji cilj**“; i ovo je trenutno jedan od najvažnijih studija u danima jake ekumenske aktivnosti. Proučavanje je i zato preporučljivo, što sa citiranim delovima Svetog Pisma čini malu studiju, ali „istorijsku“. Zato zadržimo u našim umovima činjenice iz ove studije „Od Vavilona do Novog Jerusalima“, jer će nam biti potrebne, i dobiće dublji značaj u sledećoj studiji.